

Examen VMBO-GL en TL

2013

tijdvak 1
woensdag 22 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 44 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 60 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

tekst 1

Concert Toppers verboden

De leden van de Toppers kunnen zondag niet op het Jordaanfestival in de binnenstad van Amsterdam optreden.

Gerard Joling, Jeroen van der Boom, Gordon en René Froger zouden aanstaande zondag allemaal op het podium staan. Brandweer en politie zijn echter bang dat het publiek in de verdrinking komt. Daarop besloot de ... het concert van de Toppers te verbieden.

naar: www.at5.nl van 16 september 2011

- 1p 1 Wie of wat moet op de puntjes in tekst 1 worden ingevuld?
- A burgemeester
 - B commissaris van de Koningin
 - C gemeenteraad
 - D politie

tekst 2

Klacht over de overheid?

Krijgt u geen gehoor bij de overheid? ... helpt. Elke burger heeft recht op een behoorlijke behandeling bij de overheid. U ook. Laten we duidelijk zijn: meestal gaat dit goed. Maar als u zich onbehoorlijk behandeld voelt, is er Wij zijn onafhankelijk en onpartijdig. Bij problemen of klachten starten wij een onderzoek.

naar: de website van een instantie

- 1p 2 Welke instantie moet (tweemaal) op de puntjes in tekst 2 worden ingevuld?
- A de Hoge Raad
 - B de Nationale Ombudsman
 - C het gerechtshof
 - D het parlement

tekst 3

De belangrijkste politieke bestuurders (burgemeesters, commissarissen van de Koningin, minister-president en voorzitter Europese Commissie) moeten rechtstreeks worden gekozen. Er moet op alle niveaus een referendum worden ingevoerd.

naar: www.d66.nl van 6 december 2011

- 2p 3 In tekst 3 staat dat op alle niveaus een referendum ingevoerd moet worden. Met niveaus worden politieke bestuurslagen bedoeld. Eén van deze bestuurslagen is op Europees niveau: het bestuur van de Europese Unie.
→ Welke **drie** bestuurslagen worden in tekst 3 nog meer bedoeld?
- 1p 4 Er zijn verschillende knelpunten in het functioneren van de politieke besluitvorming.
Welk knelpunt wordt met de voorstellen in tekst 3 aangepakt?
A Burgers begrijpen de politiek niet goed.
B Burgers hebben weinig directe invloed op de politieke besluitvorming.
C De besluitvorming verloopt traag door de hoeveelheid politieke partijen.

tekst 4

Leden CDA hebben groot verlangen naar partij met ziel

Er is binnen het CDA een ongelooflijk groot verlangen naar een partij met een ziel. Er heerst het gevoel dat die ziel is weggezakt. Deze indruk heeft tv-presentatrice en theologe Jacobine Geel overgehouden aan de vier CDA-bijeenkomsten die ze deze zomer heeft geleid. Het is niet de bedoeling dat de vier uitgangspunten van het CDA (gerechtigheid, solidariteit, ... **(1)** ... en ... **(2)** ...) veranderd worden, maar wel dat ze meer gaan sprankelen.

naar: Trouw van 9 september 2011

- 1p 5 Welke twee uitgangspunten moeten op de puntjes in tekst 4 worden ingevuld?
A (1) gespreide verantwoordelijkheid en (2) particulier initiatief
B (1) gespreide verantwoordelijkheid en (2) rentmeesterschap
C (1) individuele vrijheid en (2) particulier initiatief
D (1) individuele vrijheid en (2) rentmeesterschap

afbeelding 1

Onderaan de afbeelding staat:

Geachte Kamerleden, dieren horen in de wei!

Vandaag besluit u over de toekomst van megastallen in Nederland. De afgelopen maand tekenden ruim 10.000 Nederlanders, waaronder verschillende bekende Nederlanders, vol overtuiging tegen megastallen. Het resultaat ziet u hier.

Tweede Kamer, neem een wijs besluit: kies niet voor megastallen, maar voor een duurzame veehouderij die goed is voor mens, dier en milieu.

Kijk voor de tekeningen mét de motivaties van de tekenaars op www.dierenindewei.nl.

naar: de Volkskrant van 1 december 2011

- 2p 6 Maatschappelijke organisaties kunnen diverse machtsmiddelen tot hun beschikking hebben om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. Uit afbeelding 1 blijkt dat Milieudefensie over meerdere machtsmiddelen beschikt.

→ Noem **twee** verschillende machtsmiddelen waarover Milieudefensie beschikt en verklaar je antwoord met behulp van afbeelding 1.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Machtsmiddel 1 is ..., want ...

Machtsmiddel 2 is ..., want ...

Zie afbeelding 1.

- 2p 7 Milieudefensie is een pressiegroep. Een kenmerk van pressiegroepen is dat ze proberen druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming.
→ Noem een **ander** kenmerk van pressiegroepen en geef een verklaring waarom Milieudefensie daaraan voldoet.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk: ...
Milieudefensie voldoet daaraan, omdat ...

tekst 5

FNV Bouw ondersteunt vakbonden en soortgelijke organisaties in Centraal- en Oost-Europa en in ontwikkelingslanden. Zowel immaterieel als materieel. Ingezet wordt op: vakbondsrechten, het bestrijden van kinderarbeid en het versterken van de positie van vrouwen.

naar: www.fnvbouw.nl van 4 juli 2011

Lees tekst 5.

- 2p 8 Hieronder staan enkele uitgangspunten van verschillende politieke stromingen:

- 1 economische vrijheid
- 2 gelijke kansen
- 3 gespreide verantwoordelijkheid
- 4 grote rol van de overheid
- 5 internationale solidariteit
- 6 rentmeesterschap

Vaak hebben belangenorganisaties, zoals de FNV, en politieke partijen standpunten of ideeën die overeenkomen.

- Welk uitgangspunt van de **PvdA** past bij de eerste zin van tekst 5?
Kies een nummer uit bovenstaand rijtje.
- Welk uitgangspunt van de **PvdA** sluit aan bij het doel van de FNV om de positie van vrouwen te versterken?
Kies een nummer uit bovenstaand rijtje.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.

Bij de eerste zin van tekst 5: ...

Bij het versterken van de positie van vrouwen: ...

- 2p 9 Het parlement heeft een aantal rechten waarmee zij de wetgevende taak en de controlerende taak kan uitvoeren. Hieronder staan zes rechten van het parlement.

→ Welke twee rechten vallen onder de **wetgevende** taak?

Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.

- 1 recht om een motie in te dienen
- 2 recht om vragen te stellen
- 3 recht van amendement
- 4 recht van enquête
- 5 recht van initiatief
- 6 recht van interpellatie

tekst 6

EU-lidstaten steunen sancties tegen Hongarije

BRUSSEL - De lidstaten van de Europese Unie hebben zich dinsdag uitgesproken voor sancties tegen Hongarije wegens het veel te grote begrotingstekort. De ministers van Financiën steunen de voorstellen van ... , het dagelijks bestuur van de EU, om Hongarije strenger aan te pakken.

naar: www.telegraaf.nl van 4 januari 2012

- 1p 10 Wat moet er op de puntjes in tekst 6 worden ingevuld?
- A de Europese Commissie
 - B de Raad van de Europese Unie
 - C het Europees Parlement

Zie tekst 6.

- 1p 11 Welk Europees orgaan steunt de voorstellen van het dagelijks bestuur van de EU om Hongarije strenger aan te pakken?
- A de Europese Commissie
 - B de Europese Raad
 - C de Raad van de Europese Unie
 - D het Europees Parlement

tekst 7

Klachten over NS

Belachelijk en onaanvaardbaar. De eerste sneeuwvlokken vallen en het is meteen weer mis. Reizigersorganisatie Rover oordeelde vrijdag hard over het feit dat het treinverkeer in Nederland ontregeld is vanwege de sneeuwval.

naar: www.parool.nl van 3 februari 2012

Lees tekst 7.

- 1p 12 De ontregeling van het treinverkeer door het winterweer is een politiek probleem.
Waarom is er sprake van een politiek probleem?
- A omdat de media er aandacht aan besteden
 - B omdat een belangenorganisatie zich ermee bemoeit
 - C omdat veel andere landen geen problemen hebben
 - D omdat veel mensen een oplossing wensen van de overheid
- 1p 13 Tussen het idee voor een nieuwe wet en het in werking treden van een wet zit een aantal stappen.
Hieronder volgt een aantal van deze stappen:
- 1 De Eerste Kamer behandelt het wetsvoorstel.
 - 2 De koningin en verantwoordelijke ministers ondertekenen de wet.
 - 3 De minister geeft ambtenaren opdracht om een wetsvoorstel te maken.
 - 4 De minister houdt een debat met de Tweede Kamer.
 - 5 De publicatie van de wet in het Staatsblad.
 - 6 De Tweede Kamer stemt voor het wetsvoorstel.
- Wat is een juiste volgorde bij het tot stand komen van een wet?
- A 3-1-4-6-5-2
 - B 3-4-6-1-2-5
 - C 4-1-3-6-5-2
 - D 4-3-1-6-2-5
- 1p 14 Er zijn vele monarchieën in de wereld. Niet elke monarchie is een constitutionele monarchie, zoals Nederland.
Wat houdt een constitutionele monarchie in?
- A De koning(in) heeft uiteindelijk de absolute macht.
 - B De koning(in) staat boven de grondwet.
 - C De macht van de koning(in) is beperkt door de grondwet.
 - D Het koningshuis is gebaseerd op erfopvolging.

tabel 1

Uitslag verkiezingen Provinciale Staten 2011 Drenthe

partij	zetels 2007	zetels 2011	verschil
VVD	8	9	1
PvdA	13	12	-1
PVV	0	4	4
CDA	10	6	-4
SP	5	4	-1
D66	0	2	2
GroenLinks	2	2	0
ChristenUnie	3	2	-1
SGP	0	0	0
PvdD	0	0	0
50Plus	0	0	0
overigen	0	0	0

bron: www.sargasso.nl van 3 maart 2011

Bekijk tabel 1.

- 1p 15 Welke politieke stroming heeft de meeste zetels gewonnen en welke politieke stroming heeft de meeste zetels verloren?

meeste gewonnen

- A christendemocratische stroming
- B christendemocratische stroming
- C liberale stroming
- D liberale stroming
- E sociaaldemocratische stroming
- F sociaaldemocratische stroming

meeste verloren

- liberale stroming
- socialdemocratische stroming
- christendemocratische stroming
- socialdemocratische stroming
- christendemocratische stroming
- liberale stroming

tekst 8

Europees keurmerk voor alle bioproducten EU

Wie wel eens biologische producten koopt, herkent deze meestal aan een keurmerk. In tegenstelling tot het oude logo is dit Europees logo verplicht voor alle voorverpakte biologische producten afkomstig uit de 27 EU-landen.

Doel van het nieuwe logo is onder andere om de consument beter te beschermen en om biologische landbouw te promoten.

naar: ec.europa.eu/nederland van 6 januari 2011

Lees tekst 8.

- 1p 16 De EU heeft invloed op verschillende terreinen. Het Europees keurmerk voor alle bioproducten is een voorbeeld van invloed op een van deze terreinen.

Op welk terrein heeft het Europees keurmerk invloed?

- A op het terrein van Europees burgerschap
- B op het terrein van het bevorderen van internationale stabiliteit
- C op sociaalcultureel terrein
- D op sociaaleconomisch terrein

tekst 9

Geen boete voor orthodox¹⁾-joodse man zonder ID-kaart

Een orthodox-joodse man die vorig jaar in Rijswijk een boete kreeg voor het niet bij zich dragen van identiteitspapieren, hoeft de boete niet te betalen. Dat heeft ... besloten, meldt een woordvoerder zaterdag. De man mag van zijn geloof op sabbat (de rustdag in het jodendom) buiten de deur niets bij zich dragen. ... vindt dat de religieuze plicht zwaarder weegt dan de plicht om te voldoen aan de wettelijke voorschriften in Nederland. De man had voor het niet bij zich hebben van een identiteitsbewijs een boete van 150 euro gekregen.

naar: www.depers.nl van 18 februari 2012

noot 1 iemand die orthodox is, is heel streng in zijn geloof

- 1p 17 De in tekst 9 beschreven zaak kwam voor de eerste keer voor de rechter. Wat moet er (tweemaal) op de puntjes in tekst 9 worden ingevuld?
- A de Hoge Raad
 - B de kantonrechter
 - C de strafrechter
 - D het gerechtshof
- Zie tekst 9.
- 2p 18 Het OM is in beroep gegaan tegen de uitspraak. In deze rechtszaak botsen twee grondrechten met elkaar. De meningen over deze zaak verschillen.
- Vind jij dat de man de boete wel moet betalen, of vind jij dat hij de boete niet hoeft te betalen?
- Geef een argument voor je keuze. Je moet uitgaan van een grondrecht in de grondwet.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Boete ... (kies uit: wel/niet) betalen,
want in de grondwet staat ...
en daarom ...

tekst 10

Terrorisme-deskundige: Nederland betaalt te veel voor veiligheid

De prijs die we in Nederland sinds de aanslagen van 11 september 2001 betalen voor veiligheid is te hoog. Dat vindt terrorisme-deskundige Beatrice de Graaf. Niet alleen in geld: de maatregelen gaan ook ten koste van onze vrijheden. De overheid plaatste veiligheid na 11 september 2001 bovenaan de politieke agenda. Dit 'risicodenken' zorgde voor de aanleg van preventieve kaartenbakken van verdachte bevolkingsgroepen en nieuwe wetten voor handhaving van de openbare orde.

naar: www.trouw.nl van 3 september 2011

- 1p 19 Twee hoofdtaken die de overheid in de rechtsstaat heeft, kunnen met elkaar botsen.
Uit tekst 10 kun je opmaken dat de terrorisme-deskundige vindt dat de veiligheidsmaatregelen een nadelige uitwerking hebben op één van deze taken.
→ Over welke **taak** van de overheid gaat het in dit geval?

tekst 11

Belg moet voor straf het boek 'Tonio' lezen

Een 30-jarige automobilist moet van een Belgische rechter het boek 'Tonio' van de Nederlandse schrijver A.F.Th. van der Heijden lezen. Het boek gaat over het verlies van zijn zoon door een verkeersongeluk. De Belg werd in juli door de politie betrapt toen hij onophoudelijk met zijn auto aan het slippen was op een rotonde. Een commissie zal controleren of hij het boek heeft gelezen.

naar: www.refdag.nl van 30 januari 2012

Lees tekst 11.

- 1p 20 Welk doel van straffen wil de Belgische rechter bereiken met het opleggen van deze straf?
- A afschrikking
 - B genoegdoening aan het slachtoffer
 - C heropvoeding
 - D voorkomen van eigenrichting

tekst 12

Twee Kamerleden over de vraag: Straffen we wel hard (genoeg)?

In de politiek in Den Haag klinkt de roep om strengere straffen. Is dat terecht? Ja, vindt Kamerlid Ard van der Steur. Nee, vindt zijn collega Jeroen Recourt.

naar: www.trouw.nl van 5 juli 2011

- 1p 21 In tekst 12 lees je de mening over strenger straffen van twee Kamerleden van verschillende politieke partijen. De mening van de Kamerleden past bij de visie van de politieke partij en stroming waartoe ze behoren. Van welke partij is Ard van der Steur lid en van welke partij is Jeroen Recourt lid?
- A Van der Steur van de PvdA en Recourt van de VVD
 - B Van der Steur van de VVD en Recourt van de PVV
 - C Van der Steur van de VVD en Recourt van de PvdA
 - D Van der Steur van het CDA en Recourt van de PVV
- 1p 22 Voor overtredingen en misdrijven gelden verschillende maximumstraffen. → Wat is de maximale vrijheidsstraf die een rechter kan opleggen voor een overtreding?
- 2p 23 Een rechter kan de volgende soorten sancties opleggen:
- 1 hoofdstraffen
 - 2 bijkomende straffen
 - 3 maatregelen
- Geef voor elk van de onderstaande beweringen aan welk soort sanctie erbij hoort.
- a Deze zijn in eerste instantie ook bedoeld om de dader tegen zichzelf te beschermen.
 - b Een voorbeeld hiervan is een geldboete.
 - c Een voorbeeld hiervan is het intrekken van het rijbewijs als iemand terecht staat voor rijden onder invloed van alcohol.
 - d Een voorbeeld hiervan is ondertoezichtstelling.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.*
- a: ...
b: ...
c: ...
d: ...

tabel 2

Een aantal geregistreerde misdrijven in Nederland

misdrijf	2010
diefstal en inbraak met geweld	16 340
diefstal en inbraak zonder geweld	642 995
valsheid in geschrift	7 765
heling	5 235
witwassen	255
vernieling en beschadiging	150 585
vernieling aan auto	69 700
discriminatie	430
bedreiging	31 540
rijden onder invloed	49 125
joyriding	290
drugsmisdrijven: harddrugs	10 290
drugsmisdrijven: softdrugs	10 890

naar: Centraal Bureau voor de Statistiek van 23 december 2011

Bekijk tabel 2.

- 1p 24 Misdrijven staan niet alleen maar in het Wetboek van Strafrecht. Ook in bijvoorbeeld de Opiumwet en de Wegenverkeerswet staan misdrijven.
→ Geef uit tabel 2 een voorbeeld van een misdrijf dat in het Wetboek van Strafrecht staat, een voorbeeld van een misdrijf dat in de Opiumwet staat en een voorbeeld van een misdrijf dat in de Wegenverkeerswet staat.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Wetboek van Strafrecht: ...

Opiumwet: ...

Wegenverkeerswet: ...

Zie tabel 2.

- 2p 25 Niet alle cijfers geven een even goed beeld van de werkelijke hoeveelheid misdrijven.

→ Leg uit welke cijfers betrouwbaarder zijn: de cijfers over diefstal en inbraak zonder geweld of de cijfers over heling?

→ Leg ook uit waarom de andere cijfers minder betrouwbaar zijn.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De cijfers over ...

zijn **betrouwbaarder**, omdat ...

De cijfers over ...

zijn **minder betrouwbaar**, omdat ...

- 1p 26 Criminaliteit wordt vooral door jongens en mannen gepleegd en veel minder door meisjes en vrouwen.
Welke verklaring is daarvoor juist?
- A Bij meisjes/vrouwen zijn de normen en waarden niet veranderd.
 - B De levensomstandigheden van mannen en vrouwen verschillen.
 - C Het socialisatieproces is bij jongens/mannen en meisjes/vrouwen verschillend.
 - D Meisjes/vrouwen hebben minder last van een samenleving die steeds anoniemer wordt.

tekst 13

Rotterdammer mishandelt bejaard echtpaar

De politie Rotterdam heeft zondagmiddag een 19-jarige Rotterdammer aangehouden die in de metro een bejaard echtpaar had mishandeld. De politie kon de verdachte snel aanhouden. Hij wordt verdacht van zware mishandeling.

naar: www.nu.nl van 29 mei 2011

- 2p 27 De positie van slachtoffers in het strafrecht is de laatste jaren verbeterd. Stel dat de Rotterdammer in tekst 13 voor de rechter moet verschijnen.
→ Welke twee rechten heeft het echtpaar dan?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 Het echtpaar heeft het recht om samen met de officier van justitie te beslissen wat de strafeis wordt.
 - 2 Het echtpaar heeft recht van spreken tijdens de rechtszitting.
 - 3 Het echtpaar kan hoger beroep aanvragen wanneer ze ontevreden is met de veroordeling door de rechtbank.
 - 4 Het echtpaar kan via de officier van justitie om schadevergoeding vragen.

tekst 14

Het Openbaar Ministerie vervolgt de directeur van een uitzendbureau in Eindhoven wegens fraude. De aanklager schat dat de directeur bijna 1,2 miljoen euro heeft verdiend met valse belastingaangiften en eist dat geld terug.

naar: www.telegraaf.nl van 4 januari 2012

- 1p 28 Welke groep maakt zich het meeste schuldig aan de soort criminaliteit in tekst 14?
- A mannen tussen de 16 en 23 jaar
 - B mensen uit de lagere sociale klasse
 - C mensen uit de midden- en hogere sociale klasse
 - D vrouwen tussen de 20 en 35 jaar

tekst 15

... Flo Rida

Rapper Flo Rida hoeft van de rechter niet de cel in wegens een dronkemansrit in een peperdure auto. De Amerikaanse artiest werd enkele maanden geleden door agenten staande gehouden, omdat hij nogal over de weg slingerde. De 31-jarige Flo Rida bleek dronken achter het stuur van zijn Bugatti – waarde 1,7 miljoen dollar – te zitten. Maar, zoals vaker bij sterren gebeurt, bepaalde de rechter dat Flo Rida niet in de cel hoefde te zitten voor het feit dat hij meer dan het dubbele van de toegestane hoeveelheid alcohol in zijn bloed had.

naar: www.spitsnieuws.nl van 13 december 2011

- 1p 29 Welk begrip moet in de kop van tekst 15 worden ingevuld?
- A Eigenrichting
 - B Klassenjustitie
 - C Rechtszekerheid
 - D Witteboordencriminaliteit

tekst 16

Minder fietsen gestolen

In 2009 zijn er weer minder fietsen gestolen dan in 2008. In de strijd tegen fietsendiefstal hebben onder meer de overheid, de fietsenbranche en de politie verschillende maatregelen genomen. De laatste jaren zijn nieuwe fietsen voorzien van een chip in het slot of het frame als uniek kenmerk. Er is een keurmerk gekomen voor fietsenstallingen en fietssloten. Bovendien komen er steeds meer bewaakte en onbewaakte fietsenstallingen in de stad en bij stations, waar fietsen goed op slot kunnen worden gezet.

naar: www.nu.nl van 15 april 2010

- 1p 30 Er zijn verschillende oorzaken van crimineel gedrag. Uit tekst 16 kun je opmaken dat een maatschappelijke oorzaak van criminaliteit is aangepakt.
Welke maatschappelijke oorzaak is dit?
- A De gelegenheid maakt de dief.
 - B De samenleving wordt steeds anoniemer.
 - C Er is sprake van een veranderend besef van normen en waarden.
 - D Slechte levensomstandigheden bevorderen crimineel gedrag.
- 1p 31 De aanpak van criminaliteit en overlast in een bepaalde wijk van een gemeente kan besproken worden in een overleg tussen drie personen ('driehoeksoverleg' genoemd).
Tussen welke drie personen is dit overleg?
tussen
- A advocaat, burgemeester, rechter
 - B advocaat, officier van justitie, politiechef
 - C burgemeester, officier van justitie, politiechef
 - D burgemeester, politiechef, rechter

tekst 17

Uit gesprekken met gedetineerden uit Midden- en Oost-Europa zou blijken dat deze gedetineerden de Nederlandse straffen laag vinden. Soms willen ze zelfs worden opgepakt om in de cel 'uit te rusten, hun gezondheid te verbeteren, af te kicken of om een tijdje uit de criminaliteit te zijn'.

naar: de Volkskrant van 15 december 2011

- 1p 32 Uit tekst 17 komt naar voren dat een bepaald doel van straffen **niet** wordt bereikt.
Welk doel wordt **niet** bereikt?
- A afschrikking
 - B beveiliging van de maatschappij
 - C genoegdoening aan het slachtoffer
 - D handhaving van de rechtsorde

Analyse maatschappelijk vraagstuk: alcohol en jongeren

Bij de beantwoording van de vragen 33 tot en met 44 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 6 en afbeelding 1 in het tekstboekje.

Lees regel 1 tot en met regel 21 van tekst 1.

- 1p 33 Uit tekst 1 blijkt dat het alcoholgebruik onder jongeren in Nederland een maatschappelijk vraagstuk is.
Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Eén van de kenmerken is, dat er sprake moet zijn van een situatie die veel mensen onwenselijk, in strijd met (een) bepaalde waarde(n), vinden.
Uit regel 1 tot en met 21 van tekst 1 kun je opmaken dat alcoholgebruik onder jongeren in strijd is met een bepaalde waarde.
→ Welke waarde is dit?

Maak gebruik van heel tekst 1.

- 4p 34 In vraag 33 staat als kenmerk van een maatschappelijk vraagstuk genoemd, dat er sprake moet zijn van een situatie die veel mensen onwenselijk, in strijd met (een) bepaalde waarde(n), vinden.
→ Noem **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk en geef voor elk kenmerk aan waarom uit tekst 1 blijkt, dat dit kenmerk van toepassing is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk 1: ...

Dit blijkt uit tekst 1, want ...

Kenmerk 2: ...

Dit blijkt uit tekst 1, want ...

Zie tekst 1.

2p 35 Een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit de volgende invalshoeken bekijken:

- 1 sociaaleconomische invalshoek
- 2 sociaalculturele invalshoek
- 3 politiek-juridische invalshoek
- 4 veranderings en vergelijkende invalshoek

In tekst 1 kun je verschillende invalshoeken herkennen.

→ Geef van elk van de onderstaande zinnen aan van welke invalshoek de zin een voorbeeld is. Kies een nummer uit bovenstaand rijtje.

- a "Als ouder moet je voorkomen dat de grote broer stiekem kratten bier haalt voor zijn jongere broertje of zusje." (regel 29-30)
- b "De verslavingsinstellingen stellen dat er door een accijnsverhoging 5 procent minder alcohol zal worden gedronken, wat weer leidt tot lagere gezondheidskosten." (regel 18-21)
- c "Het aantal alcoholvergiftigingen onder meisjes tussen de 15 en 19 jaar is sinds 2005 verdubbeld." (regel 1-2)
- d "Kinderen zijn namelijk helemaal niet bezig met de schade die alcohol in hun jonge hersens veroorzaakt, die denken alleen aan het effect van alcohol op de volgende dag." (regel 23-26)

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.

- a: ...
b: ...
c: ...
d: ...

Let op: niet alle invalshoeken hoeven in je antwoord voor te komen.

Bekijk afbeelding 1.

1p 36 De massamedia vervullen verschillende functies. Welke functie vervult afbeelding 1 vooral?

- A de amusementsfunctie
- B de informatiefunctie
- C de reclamefunctie
- D de socialiserende functie

Lees tekst 2 en 3.

1p 37 Welk knelpunt in het functioneren van de politieke besluitvorming komt naar voren als je tekst 2 en tekst 3 leest?

- A De invloed van het parlement ten opzichte van de regering is beperkt.
- B De resultaten van het overheidsbeleid vallen tegen.
- C Er is een verschil tussen wat een meerderheid in het parlement wil en wat leeft onder de bevolking.
- D Het is moeilijk om politieke beslissingen te nemen over maatschappelijke vraagstukken waarover verschillende meningen bestaan.

Lees tekst 4.

- 1p **38** Het proces van politieke besluitvorming verloopt in vier verschillende fasen:
fase 1: uiten van wensen en erkennen van wensen als politieke problemen
fase 2: vergelijken/afwegen van problemen; het bedenken van oplossingen voor politieke problemen
fase 3: beslissen over problemen
fase 4: uitvoeren van besluiten
Over welke fase van het politieke besluitvormingsproces gaat het in tekst 4?
A fase 1
B fase 2
C fase 3
D fase 4

Lees tekst 5.

- 2p **39** De media kunnen een socialiserende functie hebben.
→ Leg uit dat de tweet van Heineken een socialiserende functie kan hebben.
Leg eerst uit wat socialiserende functie betekent.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Socialiserende functie: ...
De tweet kan een socialiserende functie hebben, omdat ...

Zie tekst 5.

- 2p **40** In augustus 2011 heeft de Reclame Code Commissie de klacht over de reclame van Heineken behandeld en heeft een aanbeveling gedaan. Heineken was het niet eens met de klacht dat de tweet aanzet tot overmatig drankgebruik.
→ Geef op grond van de selectieve perceptietheorie een argument waarom de tweet van Heineken geen invloed hoeft te hebben op de hoeveelheid drankgebruik.
Leg eerst uit wat de selectieve perceptietheorie inhoudt.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
De selectieve perceptietheorie houdt in: ...
De tweet hoeft geen invloed te hebben, want ...

Lees tekst 6.

- 1p 41 Is tekst 6 een objectieve of een subjectieve tekst en waarom?
- A een objectieve tekst, want de gegevens berusten op controleerbare feiten
 - B een objectieve tekst, want de tekst staat op de website van een officiële tv-zender
 - C een subjectieve tekst, want er staan verschillende meningen in
 - D een subjectieve tekst, want Herre Kingma wordt niet aan het woord gelaten
- 1p 42 Uit welke zin uit tekst 6 komt een uitgangspunt van de politieke stroming waartoe minister Schippers (VVD) behoort naar voren?
- A “Als je daarnaar gaat kijken en alles moet controleren, dan grijp je in in de vrijheid van mensen.”
 - B “De minister vreest dat een eindeloze discussie als ‘eigen schuld, dikke bult’ leidraad wordt voor vergoedingen van ziektekosten.”
 - C “De minister ziet meer in preventie en het makkelijker maken van gezond leven.”
 - D “Het is niet te controleren: een roker kan zeggen dat hij niet rookt.”
 - E “Schippers liet gisteren nog weten dat ze het ‘principeel onjuist’ vindt om comazuipers voor ziekenhuiskosten te laten opdraaien (...).”
- 1p 43 Tekst 6 is afkomstig van de website powned.tv. Onder de artikelen op deze website bestaat de mogelijkheid voor bezoekers om te reageren. Welke functie van de media vervult powned.tv met de mogelijkheid om te reageren vooral?
- A de agendafunctie
 - B de informatieve functie
 - C de opiniërende functie
 - D de socialiserende functie

2p 44 In tekst 1 tot en met 6 heb je over verschillende (mogelijke) maatregelen kunnen lezen om alcoholgebruik door jongeren en zogenaamde comazuipers aan te pakken.

Hieronder staat een aantal van deze en andere mogelijke maatregelen:

- 1 accijnzen (belastingen) op bier en wijn verhogen
- 2 beboeten van jongeren met alcohol onder de 16 jaar
- 3 comazuipers zelf de (eventuele) ziekenhuiskosten laten betalen
- 4 het verhogen van de leeftijd waarop alcohol gekocht mag worden (van 16 naar 18 jaar)
- 5 meer voorlichting aan ouders geven
- 6 mensen/jongeren die zwaar beschonken of in coma in een ambulance belanden, een boete geven

→ Kies uit bovenstaand rijtje één maatregel die volgens jou als doel repressie heeft en kies een andere maatregel die volgens jou als doel preventie heeft.

Beargumenteer waarom je deze maatregel goed of juist niet goed vindt om (buitensporig) drankgebruik en comazuipen onder jongeren aan te pakken.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Maatregel met doel **repressie** ... (vul maatregel in)

vind ik ... (kies uit: wel/niet) een goede aanpak, want ...

Maatregel met doel **preventie** ... (vul maatregel in)

vind ik ... (kies uit: wel/niet) een goede aanpak, want ...

Gebruik telkens minimaal 25 woorden voor je argumentatie.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.